

CIMELIA

0

218

Wyrestaurował i na nowo opisał intro-
ligator Jan Wygła w r. 1936. Na dawnej
oprawie zanotował K. Estreicher: „Druk
ten znalazłem w oprawie książki archiwal-
nej”. — Dawna sygnatura: Cim. IX. c. 22.
Wedle L. Bernackiego jest to „Raj duszny”
(polski „Hortulus animae”), drukowany w Kras-
kowie u H. Viatora ok. r. 1530; zob. L. Bernacki,
Pierwsza książka polska, Lwów 1918, str. 98 nn.

218

CIMELIA

Raj duszny
ok. 1530

Lim. O. 218.

skłonił się. Rzekł on. Nie jestem. I stał
ludzy y służebnicy v ognia/bo zimno
to/y grzali się. I był też snimi y piotr
iż y grzejąc się. A biskup pytał Jezusa
zwolenników jego/y o nauce jego. Ody
wiedział temu Jezus. Jakiem iawnie
bat świata/y ja sam wssie nuczatem wbe
nich y włościcie/gdzie się wssiecy żydom
schodzili/a pokazanie nie mówilem nic.
co mi pytasz? Pytasz tych którzy kłoss
com im mówit. Groć ci wiedza com ja
wit. A gdy to wyrzekł/ieden z slug sto
dat pogeber Jezusowi mówiac. I tak o
powiadało biskupowi? Odpowiedział n
Jezus. Jestli mi rzekł/wyday świad
stwo o tym/a jeśli dobrze/żemuz mie
ieś? I posłał go Annas zwigszanego
kafassa biskupa. A Symon piotr sta
grzał się. I rzekł mu. Snadziej y
zwolenników onego rzekł. A on śpiżat
rzekł. Nie jestem. Rzekł mu ieden z bisk
pich slug przyrodzony onego lezie v
Piotr vcho. A żażem ja ciebie nie widzi
wogrodzie snim. A żasie piotr śpiżat
należymiaś kur śpiżat. I przywiedli

od Kattassa na ratuse/a bylo rano/a
 niewesli na ratuse/iz by sie nie poma
 ale izby pozymali
 Pitae knim prez
 owiadacie przesno temu
 owiedzieli y rze
 nik/niewydalybychmy
 Pitae. Wezmiecie go wy/a podlug za
 u waszego sedzcie go. Y rzekli iemu iz
 die. Nam ci nie slusno zabiyac kogo
 by mowa Jezusowa wypelnila sie/
 a mowit/dajac znal ktora smiercia
 i umrzec. Y zasie wyszedl na ratuse Pi
 y wezwat Jezusa/y rzekl iemu. Y ty
 s krol zydowski? Odpowiedzial Jezus
 im od siebie co mowis/czyli dudy
 niadali tobie o mnie? Odpowiedzial Pi
 i zaciem ia test zyd? Lud twoy y bi
 nie twoi wydal mi ciebie/y cos wsi
 Odpowiedzial Jezus. Krolestwo mo
 ie test ste swiatu/bo by bylo ste swia
 krolestwo moie/sludy moi wzy by
 lezili/iz bych niebyl wydan zidom. Ale
 az krolestwo moie nie test stad. Y rzekl
 Pitae. Wierc ty wzdi krol? Gdpo

wiedzial Jezus. Ty mowis izem ia
 krol. Ja na to narodzitem sie/y na to
 przyszedl na swiat/iz bych swiadeccwo
 dal prawdy. Bo wysli ktory jest z pra
 dy slucha glosu mego. Rzekl iemu Pitae.
 Co jest prawda? A gdy to rzekl/zasie
 szedl do jodo y rzekl im. Ja nienay
 ie winim zadn y przyczyn. A y macie
 zwoychay izbyd. wam iednego wypust
 w wielkie noc. Y chcecie izbych wam
 pusci krola zydowskie? Y zawotali w
 ey rzekac. Nie tego ale Barrabassa. A b
 ten Barraba lotr. Tedy iat Pitae Je
 sa y wbiezowal. A rycerze vplowssy ko
 ne i cirmia/wlozgli na glowe tego/a
 dzienie pawloczne oblekli go. Y przysk
 wali kniemu y mowili. Badz pozdrowi
 krolu zydowski. Y dawali mu pogebki.
 wyszedl zasie Pitae na dwor y rzekl i
 Groc go ia wywiode tu na...or wam
 bycie vinali iz zadney nienaydur
 przyczyn. Y wyszedl Jezus noss
 wa korone/y pawlocz...ien
 im. Gro cztowiek. A gd
 powie y slul o wota

był go. Rzekł im Płat. Weźmicie go
i wkrzyżujcie/bowiem ja nie nądu-
waniem przychodzę. Odpowiedzieli iemu
owie. Myż jakon mamy/y podług jako
ma umrzeć/bo sie synem bozym cży-
i. A gdy wysłat Płat i mowę/wie-
sie leknał. I wssedł i na ratusz/y
ktu Jezusowi. Skąd i Jezus
odpowiedział mu. I rzekł iemu Płat.
Nie odpowiadasz? Nie wiesz iż moc
m wkrzyżować cie/ā y moc mam wy-
ciąć cie? Odpowiedział Jezus. Nie miał
mocy naprzeciw mnie. Ony/byc nie-
o dano żwirzchu. Dla tego ktory me
dał tobie/wieśsz grzech ma. A stał ja
Płat wypuścić go. A żydowie wolā-
żelac. Jezeli tego wypuścisz/nie iestec
paciel Cesarz. Bowiē wsselki ktory sie
lę cżył/przeciwi sie cesarzowi. A płat
i wssat i mowy/wywiódł na dwor
i wssł na stoleu na miejscu ktore
Płatostwo/ā po żydowsku Bā-
wānie wielkonocene iā-
y/y rżę żydom. Geo-
lali. I mi/węjmi/

wkrzyżuj go. Rzekł im Płat. Krolā wāsse
go wkrzyżujcie. Odpowiedzieli biskupowie.
Nie mamy krolā iedno Cesarzā. Wedy wy
dał go im iżby był wkrzyżowan. I przyie-
li Jezusā y wywiódli go/ā niosac sobie
krzyż/przyszedł na to miejsce ktore zwano
Wysc/ā po żydowsku Golgata gdzie go w-
krzyżowali/ā snim drugich dwu y stał y
żowad/ā wprostoku Jezusā. I napisał na
pis Płat/y włożył nad krzyż. A byto na
pisano. Jezus nazărăński krol żydowski.
A ten napis wiele żydom cżło/bowiem bli-
sko miāstā bylo miejsce gdzie wkrzyżowan
iest Jezus. A byto napisano po żyd-
wsku Grecku/y po łacinie. I mówili Płatowi
biskupowie żydowsscy. Nie pisz krol ży-
dowski/āle iż ten mówił/krol iestem ży-
dowski. Odpowiedział Płat. Com napi-
sal tom napisal. A rycerze gdy go w-
krzyżowali/wzieli odzienie tego/y wczynili cżc-
rzi cżesci/kāżdemu diabowi cżesc/y suknia
A bytā suknia nie ssyta żwirzchu tkāna
przez wssytko. I mówili spodem. Nie kray-
my iey/āle puszczaymy losy o nie cżyā
ma byc. Iżby sie pismo napetnito ktore

Wypisek siedmi grzechom smiertelnyh.

Pani tascaroy Jesu kryste w-
nozy nas/a wybaw nas dla
miem. Wego swiete^o ku zywoeu wiesci

nemu Amen. **A**hwalimy cie panie Jesu
kryste y blagoslawimy tobie/ize ty przed
krzyz swiety twoy odkupil swiate. **W**oz-
dym wismieniu y smiechu wspomozh nas
natascarossa dzievice Maria. **P**anie wy-
slychay modlitwe moje/a wolanie moje
niechay ktobie przyjdzie. **S**wiety boze.
Swiety mocny. **S**wiety niesmiertelny
O smituy sie nad nami. **G**mina.
Odu swiety raczy przydj k nam/du-
sse twoich nawiedz sam/raczhy swa tascar
napelnic/serca ktorego raczyl stworzyl. **A**y
ies sam nas pocieszyciel/darow bozkich
nadarczyciel/studnia zywa ognia milosci/y
wssytki niebieska radość. **S**iedmiorakie
dary dawasz/rela bozka ty sam wtadasz/
co nam byl otec obiecal/ty ty juz milo-
siernie dal. **O** swietcy nasze ciemnosci/w-
serca nam nalezy milosci/racz vmocnit na-
sse ciato/abowiem barzo struchlato. **O**d-
nieprzyiaciela racz sschyci/pokoj swego
vzbrzyc/a sam racz chodzie przed nami/
bowiem pobladzimy sami. **O**ay nam we-
sola baptace/bysmys mieli tozda enote/
racz dac zgode mitowanu/

nie gábánie. **U** káž droge oycá poznáć y
syná tego miłow. c. ciebie też ducha swie-
tego wierząc sntimi bogá jednego. **A** hwa-
lá badź oycu żywó y z synem duchu swie-
temu/aby nam syn przezeń posłał/iáko
był przed tym obiecał. **Antyfoná. Nie**
Panie wspominał pánie. **Psalm.**
nie wpopedliwosci twoiej bálaj
mie: ani wgniewu twoim kárzy mie.
Smituy sie nádemna pánie rzeciem nie-
mocem: wzdrow mie pánie ábowiem sie zá-
smácty kósci moie. **P** dussá mojá zásmá-
ctá sie bárdzo: ále ty pánie iáko dlugo.
Cbroci sie pánie á wytrwi dusse moie: ábo
nie dla miłosierdzia twego. **A** bow
nie iest wsmierci koby pámietat ciebie. á
wpielle kó sie tobie spowiedáć bedzie.
Pracowatem wstefaniu moim: beda w-
mywat po wssyckich noch toje moie/ kámi
moimi posciel swóie pokropie. **Z** ásmácti
to sie od popedliwosci oko moie: zásmácti
tem sie miedzy wssemi: wssyckimi mo-
imi. **O**dstępcie wssyckich ktorzy
czynicie nieprawość: bo wiem wysluchał
mego. **A** wsluchał pan

nie/ pan modlitwe moie przyjął.
ona sie y zásmácti sie przez wssyckich
nieprzyjacieli moie: ot. ca sie y zápto-
sie bárdzo ry. **to. A** hwała oycu y sy-
n y duchu swietemu: iáko bytá nápoezat
tu y ninte y záwzdi y náwiel wielom **A.**
Swietcy boze. **S**wietcy mocny. **S**wie-
ty y nieśmiertelny smiluy sie nád námi.
Zdrowás Maria miłosti pełna. **Psalm.**
Błogosławieni ktorzy odpuszczony
są nieprawości: á ktorzy zákręty są
grzechy. **B**łogosławiony mój ktoemu
pan nie policzał zá grzech: ani iest w duchu
iego zdráda. **Z** jem miłczat zásmácty sie
kósci moie: gdyń wólat przy cąty dzień.
Ibowiem we dnie y w noch wciáz ystá sie
nádemna reka twoja: náwrocitem sie wne-
dzi moiey gdim był kłot cernem. **G** rzech
moy wiadomym tobie weznit: á niepra-
wiedliwosci moiey od ciebiem nie zákręł.
Rzektem wypowiem náprzećw sobie nie-
spráwiedliwosc moie pánu: á tyś odpus-
cił nieprawosc grzechu mego. **Z** á te bedzie
sie modlit kóbie wsselki swietcy: wezás po-
dobny. **A** wssákoż w wólanu wód mno-

gich: tmemu sie mi przybliży. **A** y to v-
cierka moia od smatku mego kora mie
ogarnela: radość moia wywró mie od ob-
stepujących mie. **B**ozum cobie dam y na-
wezećie na drobne tej kora poydzies: vmoc-
nie nad toba orzy moie. Niechciecie byc
iako kon y mul: wkorzych nie maśo rozu-
mu. **O** głowia y vśda sciskay czelusi ich:
korzy nieprzybliżają sie kobie. **W**ielec bi-
czow grzesznych: ale nadjiecie mądracego ro-
pánie miłosierdzie ogarnie. **W**eselcie sie
ropánie a raduycie sie sprawiedliwi: a wielb-
cie sie wśhyty prawego ferca. **A** hwała
oyca y synu y duchu swietemu: iako była
na pokreku y ninie y zawnždy y na wiel-
wiekom Amen. **S**wiety boże. **S**wiety
mocny. **S**wiety niesmiertelny: smituy sie
nad nám. **Z**drowao mária łaski. **Psalm.**

Panie nie wpopedliwosci twoich ba-
łay mie: ani wgniewie twoim ka-
rzy mie. **A**bowiem strząty twoie powla-
ży we mnie: a wewródzites nademna reka
twoja. **N**ie maśo zdrowia wciele moim
od oblicza gniewu twego: niemáta pokoia
łosci moie od obliczności grzechow moich

Abowiem łosci moie nádesli sa glo-
mo: iako bizenie ciestkie wrażyty sie
demna. **Z**igrażyty sie y skążyty sie bi-
moie: od obliczności niemádrości mi-
Oedányim sie stat y skrzywionem al-
lonica przez cątych dzień zasmuconym
dłit. **A**bowiem biobrá moie nápeti-
sa nágrawania: y nie maśo zdrowia
le moim. **O**dracónym y wpołożo-
statem sie bário: rycatem od stekani-
ca mego. **P**anie przed toba wśhyta ja-
moia: a stekanie moie przed toba nie jest
skryto. **S**erce moie zasmácto sie: opusci-
ła mie moc moia: y swiátości oku mo-
ich: y tej niemáśo semna. **P**rzyaciele moi
y blisy moi: náprzeciw mnie sie przybliży-
li y stáneli. **A** korzy podle mnie byli zba-
leka stáneli: y silili sie korzy ssukali dusse
moiey. **A** korzy wynáwdowáli łosci mo-
wili mi sa próżności: a zbrády przez cąty
dzień rozmyślali. **A**lem ja iako głuchy
nie słuchat: a iako nlemy nie oewarżágc
vst sworch. **Z**statem sie iako cztowiek nie-
ślyśacy: a nie máigc wusciety swoich od-
pou. **A**bowiemem wrobie dufat pánie:

wysłuchaj mnie panie boże moy. **B**o-
mem rzekł aby niegdy niewesilił się
mna nieprzyjaciele moi: a gdy się po-
ta nogi moje naprzeciw mnie wiete-
oili. **A**bowiemem ja na karanie go-
rą boleść moją przed oblicznością mo-
wzdy. **B**owiem nieprawość moje-
i: y bede myślił za grzech moy. **A**
ziaciele moi żywa y poowrodzeni sa-
mna: y rozmnożeni sa ktorzy mnie nie-
odżieli nieprawie. **B**torzy oddawata

że za dobro: omawiali mnie izem nasłado-
wat dobroci. **N**ie opuszczaj mnie panie bo-
że moy: nie odchodzi odemnie. **A**hwata
oycu y synu y duchu swietemu: iako była
na poczeku y nimie y zawsze y na wiel-
wiekom Amen. **S**więty boże. **S**więty
mocny. **S**więty nieśmiertelny smituy się
nád nami. Zdrowas Maria łaski. **Psalm.**

Smituy się nademna panie boże: we-
dtug wielkiego miłosierdzia twego.
Podług mnostwa łaski twych: zgładź
nieprawość moją. **O**drichmiasz omi mi-
od nieprawości mojej: a od grzechu moje-
go oczyszc

na/ od rodzicom prowadzona/ we trzech le-
ciech bogu dana. **I**ak oliwa swa kusto-
scia/ wssycho przewysza y też płodności/ a
tak Maria cnotliwosci/ przewysza wssy-
li y swiactosci. **M**aria macko wssy lu-
cosci/ łaski pełna y miłosci/ krotkie grzeszni
wotamy/ rącz się smitować nád nami.

Bęże wssychmoga y **Modlitwa.**
wieczny/ ktorzy naswiesza Maria/
macke syna twego/ koscioł ducha swietego
raczyte by była po trzech leciech do koscio-
ła ofiarowana. Rącz dąć prosimy cie/ iz
my ktorzy chwalimy swieto iey ofiaro-
wania do koscioła/ bylibyśmy godni być
kosciołem/ w ktorim by ty raczył mieszkać.
Przez tegoż pana naszego Jezusa krysła sy-
na twego/ ktorzy stoga żywie y kroluje w-
tedności ducha swietego/ ná wiel wiekom A.

O To pan **Modlitwa wędrowni.**
przychyć y wssych swięci te^o smim/
a będzie cśasu onego swiactosci wielka alle-
luia. **V.** Geo wkażat się pan na obłoku iá-
synim: A smim tysiące swiętych. **Modlitwa**

Smnienia nasze prosimy miły pa-
nie náwiedź nas rącz oczyszc/ iz gdy

go o dziewico naswiecśa wone godzinie
strássa/ kiedy duffa moia wyndzie zściá-
lá mego. Ale przez twoje zasługi swiecie/ iż
bych priespecznie przyszedł przed obliczność
bożą/ gódzie bych dostojen był oglądać na-
rodzłego syna twego/ a siim mieć radość
wieczną bez końca Amen.

O Ják stráśliwe jest miejsce to/ áziste
nie jest tu ina rzecz/ iedno dom boży a vlicz-
lá niebieska. W. Toć jest dom pánst-
wo no zbudowany: Dobrze postawion jest ná

Ante (mocnej opoce.

O boże wszechmogący/ niemyślowe-
nego miłosierdzia/ który maso lutości nád
wszechimi/ a niechcąc iżby kto zginął. Ná-
ssymi modlitwami ciebie pokornie prosi-
my/ iż by nam łaskawie raczył odpuszczyć
wszystkie nasze złośc/ dla ktorýchmy cię to
wowa mierziaczkę wpádlí/ a zaprzęczyli
nim błogosławioney y chwalebney dzie-
wice Máriej ze wszystkich świętymi y an-
ioły twoimi. Aléc nam niedostojnym
grzesznym miłosierdzie dąć łupetne ocrz-
mianie/ a pożywanie odpustow y dobro-

dzienstw tego koscioła/ y innych kosciotow/
y wszystkich inego dobra/ ktore bywa ofia-
rowano po wszystkich swiecie naswiecśe-
niu imieniu twemu. Przez tego ktory ma
prýdż sedzić żywe y umárte y swiát przez
ogień Amen.

*Wielkie nieszczęście dla nas
kto nie ma spowiedzi/ a kto
nie ma...*

O przód Russi. wiedzieć iż każdy krze-
ścianin z przykazania koscioła świętego
powinien przynajmniej ieden raz w rok
prýgić ciáło pána nášego Jezu. Chrysta.
Al přeto kto ma przýstęć/ musi sie pir-
wey pilnie zgotować/ a spráwić rzádną
skrucha/ spowiedziá dostateczną/ y vmy-
slem dosić wczynienia/ tak iż ma być spo-
wiedź vstna/ skrucha wsercu/ a dosić wczy-
nienie wczynkiem. Albowiem podług przy-
rodzenia z czego sie co rodzi/ wto sie áziste
obraca. Jákto człowiek rodzi sie z ziemie/ n-
wziemie sie áziste obraca. Takież też iż wś-
ki grzech/ albo bywa sercem/ albo vsty/ ál-
bo wczynkiem. Přeto iestlis áziste iestlis m-
śla áziste nierządna/ nieczystym/ ubożan-
Záste maso bogá. obłaga

Ity oncie żgrzeszytem grzechem
nieczystoty/żem ż myślenia/ż ko-
żania pomazania swego ciata miat/żo-
ż: a nieczyste mowit. Na rzeczym nie-
żadne paterżył/ż w nich lubowanie miat.
żewiastem sie docykał/obłapiając/cātu-
ży megdi weşynki cielesne ſnimi czyniac
żierządnie ie mituiac/cudzożogac/gwał-
ż swego ciata nieporządnie sie docykając
żakom kolwiek żgrzeszył/dawam sie wi-
żżez nien.

Dchem żądrości żgrzeszytem/żem
żlawy/y dobrego mienia prze żądrości
żniemu nie życzę. A gđżiem mogł rā-
żkowem/y weşy em prze żążił/żiego
ży/żnieśżeścia/y ze żley przycheżciem
żeselił. A żśżeścia żasie y żdobre mie-
żgo/miatem żal. A żakom kolwiek.
żżesz.

Tem grzechem obżarstwa/żem go-
żiedzenia y picia czeşto wprzeżdał/w-
żniachem przeżierał/żniakim wymy-
żwiecy niżli potrzebā żedżac y przyac
żżucenia. Żne też ku opilstwu przy-
żżac/drogo karmie przyprawiāc. Bo-

telnym być. Bądź miły ieżu tāsław wişci-
żim rodzicom ā przyrożonym m rim/żeo-
żeci tobie dżis polecam. A przeż twoie prze-
żaczyste matuchne/tāł żywym iāko w-
żmarzym day odpiate wieczny/ā duşam
wişciżki wiernych żmarżych rācz dāc wy-
żżolenie żnag/y żywot wieczny Amen.

Druża modlitwa o bożym narodzeniu.

Anie Jeżu kryşte rācz przyjac mo-
żdliwy moie/żugi swego grzeşne-
żgo żā duşe oycā mego/mācki moiey/y żā
wişciżki wiernie/żiwe y wmarżte/żtoży mie
grzeşnego. oşożna tāsę żnādeżn. ma twe
żgo mitowānia/y żā ony żtoży wnym to-
żwāżystwie byli/żtoży mie nieczego do-
żbre nāuczyl/ābo niedożatki moie wşpo-
żmagāli/y żtoży prze mie wnieke i grzech
wpađli/ābo dżiātāc dożbre żāmieşkali/ā-
by tāsę twego nāwięştego nārożżenia/
pożżeczna byłā wişciżkim żżesziānom
żywym y wmarżym ku żbāwieniu duşe
y ciatā/cu y nā onym ſwiecie/ābo ciemne-
ty ſyn bożā oycā ieżony/dżis żdżiewice Ma-
riey cielesnie nārożżony. Ażs wōdroy pā-
żwy ſwiātości. Ażs pāşyż trzōdy ſwey.

Tyś konce wierzacych/drogą błaznacych.
 Tyś nażyciel poganow. Tyś porwysłom
 nad wysłty krole. Tyś ducha swięto spet
 mienie. Tyś paniuiesz wssemu niebu. Tyś
 wieczny syn boży. Tyś na wspomozienie
 swoim przyszedł. Tyś zprassasz wysłty
 zaciemienie. Tyś naśse wysłty dobre. Tyś
 oświecasz wysłty ludzi/tyś chwata bogi
 oycá. tyś trwasz bez koncá/á kroluiesz zbo
 giem oycem náwiek wiekom Amen.

13. **T**onś przyssedł przēz **ciężką drogę.**
Woś dżewichy o pokarmie anieli
 si/r. **M**ie od moich kłosci wybawic/
Boś dla nas dziecinne niedostatkę rachyt
 przyjac/wiaślach leżec/wpieluchach płā-
 łac. **Z**apalił serce moje wszyey miłosci/ā-
 bych. **W**oś mogt miłowac. **G**łōńce
 wieczney sprāwiedliwosci **K**onie rachyt sta-
 pic do nas/āby oświecił wssyech ciemno-
 ści. **G**bleśon wōprośnā o sobe cłowiecwa
 tu wieczneieś nas cudności przyprāwit/
 z cżego sie anieli wesetili/y to pienie spie-
 wāli. **S**chwatā nā wōsokosci bogu/ā nā zie-
 mi ludżiom pokoy dobrych woleh. **R**aczj
 dnam pokoy tu pomnożnē/ā potym do

dobrym rozmyslenim przystapiwssy do
 świątyni / pośledni wsschod / nabożnyie ciał
 maso mowić. *Wspomnienie*

Al winny á baržo grzeſſy
ny eſtowieſ ſpowiadam ſie bogu wſſech
mogacemu y błogoſławioney pannie ma
riey y wſſyſſkim ſwietym/y tobie oyece
moj duchowny iżem baržo żgreſſył od
aodżyny koroziem porzął grzeſſyć aż do
dżuſieyſſzego dnia/ ſmyercielnie /poroſſed
nie/przyzwolenim/koſhánim ráda/mowie
nim/widżenim/lyſſenim/okuſſenim/po
wonienim/docyłánim/opuſſeżánim/y do
puſſeżánim náprzećiw bogu oyeu wſſech
mogacemu/przeż krewtoſc przyrodbienia/á
náprzećiw mądroſci tego/przeż niewiádo
moſc y ſlepocć duſſe moiey.Náprzećiw du
chu ſwietemu/przeż ſtoſc/krągbynoſc/ró
ſpácć/wola grzeſſenia y żwyczáiem/ráko
żadza y mitoſcia nieczádna/káko oiaż
nia ſłużečna y ſwiećka/przeż wć nie
prawdy/przeż nienawiſć mitoſci b łiey
y przeż wmyſł niepoſucowania.Ż dáwam
ſie winien iżem żgreſſył przećiw bogu ma
mu/mnyſka/mořa/y wczynkiem.

Napierwiecem żgrze- *(wiedź i myśli)*
 był myśla/żem o cielesnych li-
 sciach/obżarstwa/nieczystości/swieckie cze-
 pchy/bogactwa/rozmysłateni/ā żadatemi
 ich mieć. **P**ł. gawym myslam przyżwala-
 tem/ā w nichem sie kochał/tako iż bych był
 wiele myśli w czynkiem popelnit/by nie
 był from ludski ā doiażn swiecka nieode-
 gata. **Z** też bych był czas y przystep ku wy-
 pełnieniu tych myśli miał. Serce y umy-
 skem modlitw mych niemowiten/bogam
 niechwalił/o bode y o sadze przyslym
 niemyslniem. Pokusy dyabelskie/swieckie/
 y cielesne dobrowolnem przyimow. t/y
 przyżwalał nieprzezwiaiac sie im. **P**om-
 stym żadat/przyiażnim nie prawie okazo-
 wał/wprze:rownosciach moich ciepliwos-
 cim nie miał/żadzey swego serca nasla-
 dowat/ā com złego myśli/com żarowdy
 pod- *wey moey w czynie chciat.* **Z** iā-
 kon- *wiel myśla żgrze był/dawam sie*
 wi- *i spowiadam sie.* *Spowiedź żmo-*

Mily oycze wtore żgrze. *W*stem *wy-*
 mowieniem/bom często zbyenie ā
 niepočasnie mowit/bogam mego y swie-

te tego bluznit/bogam żuczynkow tego ka-
 rat/swychem żłosci bronit y ie wymawiat
 poproźnym przysiegat. **P**ierżozonym y
 bliżnim moim: cżcim wotaciat/żywot y
 wżynki ich wpozie sadzit y sżmocit. **S**lu-
 bow y obietnicem nieczymat/y mnogiem
 łow y omgwał. **K**atšywent swiāpectwo
 mowit/że żłoscim łgat. **B**liżnim y towā-
 rżyssem tait/przełlinat/miśnymem po-
 gośsenie dawat. **W**ieśnymem pochole-
 wat/witowstwem/łgarstwem ichem při-
 iāżni nābywat. **Z**wādy/swar/ā nieprży-
 iāżni rozsiawat. **N**ieprawiem rāđit/dwou-
 iezychnym był/samem sie chwalił/tāiem-
 nicem polecione wymawiat. **W**imowiem
 swowolny ā nieśromiegly był. **S**lubow
 bogu y swietimem niepełnit. **W**smiechum
 rozpustny był.pieśnim niepoctiwe o imy
 spiewat. **S**łowām blażeńskie ā plugawe
 mowit. **P**rawdym bożey niepowiādat.
Bliżnicem niekarat. **P**ismām swietego
 nieczedł. **N**ie radem sie spowiādat. **B**ogum
 żdobrodziejstw tego wednie y wnoey nie-
 dziełowat. **K**u chwale bożey iez był leniwy
 ā ku proźney mowie bārdom rozpasse-
 zo-

ny miał. Z rąkom kolwiek mówienim
zgrzeszył/dawam się winien panu bogu/
spowiadam się. **Spowiedź duchowna/a**

Wszystko miły ojcze **náprzód i pocy.**
cáe z rzeszyltem wczynki/y dziáta-
nim rozmáicie. A náprzód spowiadam się
tjem zgrzeszył przeciw bogu memu y bli-
memu. Pycha/bowiem osobnym porwyse-
nim chciátem nád inie przelożon był/w swo-
ich wczynkach záwždy prożney chwały
szukał y winieciem się kochał. O bogáctwie/
o cáciach/o rodzie/o słáwececie/o krasie/
o síle cielesney nawlecey tráymal/a sły-
chem się chęłpit/y przeciw inie zániewolni-
li mieć chciá. Przelożonym nieposłusze-
nem był. Karániám kóscielnego nie dbał.
Przykręciem wkrągubnym y wpornym
zwyżánu był. Spowiedzia y pokutám
gárdził. Bláziem swoje wágardzał. Py-
śniem pytáncym odpowiedzał. Sworny
a lekki y swowolny wślowiechem był.
Wszystki swe myśli/mowy/y wczynki ná-
d inem mieć chciá/towárzysszył z inymi v-
bosłymi gárdzitem. Swem grzechy w-
máwiał/y c niem się gniewał/láráciem

